

Fréttatilkynning frá Náttúrufræðistofnun Íslands, 4. júní 2015

Rjúpnatalningar 2015

Rjúpnatalningum á vegum Náttúrufræðistofnunar Íslands vorið 2015 er lokið. Samandregið fyrir öll talningasvæði var meðalfjöldun rjúpna 8% á milli áranna 2014 og 2015. Stofnbreytingar voru mismunandi eftir landshlutum og aðeins á Norðausturlandi og Suðurlandi var aukning, í öðrum landshlutum fækkaði rjúpum eða stofninn stóð í stað. Reglubundnar sveiflur í stofnstærð sem taka 10 til 12 ár hafa einkennt íslenska rjúpnastofninn. Þessar sveiflur hafa breyst í kjölfar friðunar 2003 og 2004 og samdráttar í veiði frá 2005 og er nú mun styttra milli hámarka en áður. Í sögulegu samhengi er rjúpnafjöldinn 2015 undir meðallagi alls staðar nema á Norðausturlandi og Austurlandi. Mat á veiðiholi rjúpnastofnsins og nánari greining á ástæðum fjölgunar munu liggja fyrir í ágúst í kjölfar mælinga á varpárangri rjúpna, afföllum 2014 til 2015 og veiði 2014.

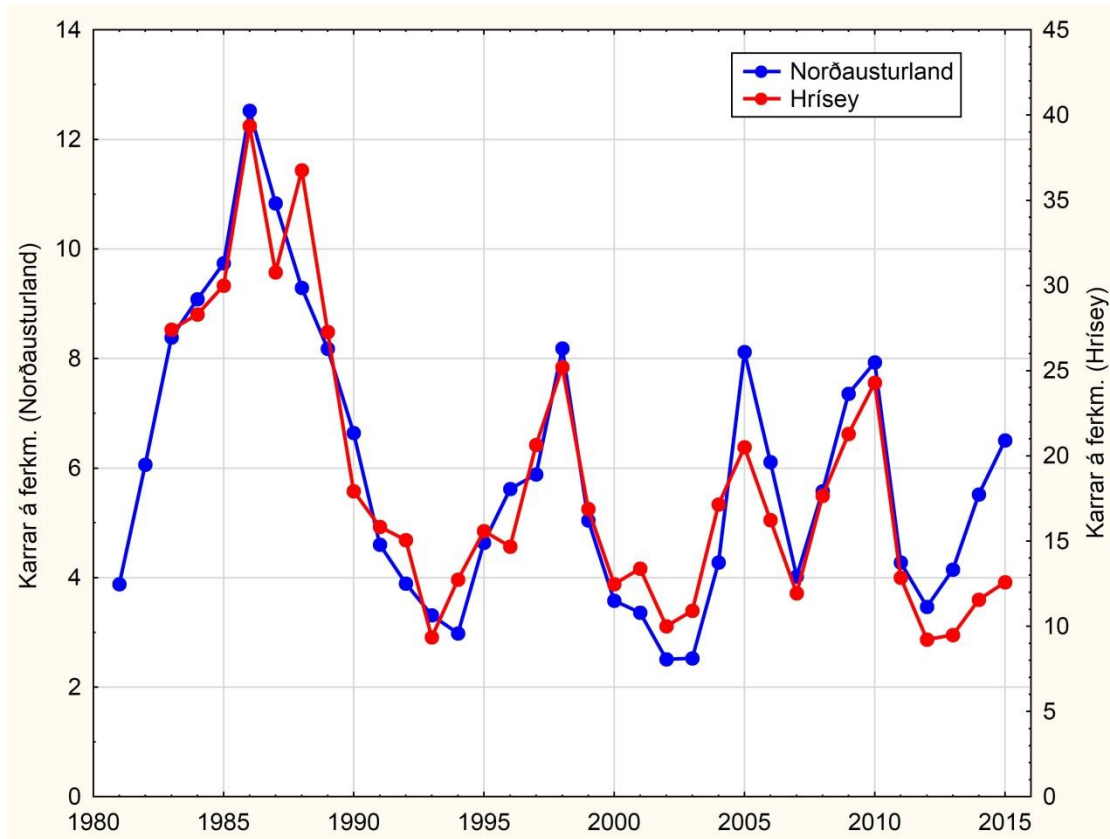
Árlegri rjúpnatalningu á vegum Náttúrufræðistofnunar Íslands er lokið. Talningar gengu treglega vegna tíðarfars en rjúpur voru taldar á 36 svæðum í öllum landshlutum. Þetta eru nokkru færri svæði en vanalega. Alls sáust 1284 karrar sem er liðlega 1% af áætluðum heildarfjölda karra í landinu samkvæmt stofnstærðarmati. Talningarnar voru unnar í samvinnu við náttúrustofur, Vatnajökulspjóðgarð, Fuglavernd, Skotvís, Fuglarannsóknastöðina á Höfn og áhugamenn. Um 30 manns tóku þátt í talningunum að þessu sinni.

Stofnbreytingar rjúpu 2014 til 2015 voru ekki á einn veg. Greinileg fækkun (>10%) var á 16 talningasvæðum (45%), kyrrstaða (<10% fækkun eða aukning) var á 8 svæðum (22%) og aukning (>10%) var á 12 svæðum (33%). Samandregið fyrir öll talningasvæði á landinu var aukning að meðaltali um 8% árin 2014 til 2015 (miðgildið sýnir 3% fækkun). Stofnbreytingar voru mismunandi eftir landshlutum. Rjúpum fækkaði á Suðvesturlandi, Vesturlandi, Vestfjörðum og Austurlandi, kyrrstaða var á Suðausturlandi, áberandi aukning var á Norðausturlandi og sama á við um Suðurland. Meiri óvissa var um ástandið á Norðvesturlandi, þar fækkaði rjúpum á þremur talningasvæðum en fjölgaði á tveimur. Rétt er að ítreka að í sögulegu samhengi er íslenski rjúpnastofninn 2015 ekki stór og aðeins á Norðausturlandi og Austurlandi yfir meðallagi í stærð. Það má nefna að á Kvískerjum hefur verið talið í 53 ár og þar er árið 2015 það 12. lakasta frá upphafi, og í Hrísey hefur verið talið í 48 ár og 2015 er það 15. lakasta. Hins vegar hefur verið talið í 35 ár Norðausturlandi og þar er árið 2015 vel fyrir ofan miðju (23 ár hafa verið lakari og 12 betri).

Náttúruleg lengd stofnsveiflu íslensku rjúpunnar er 10 til 12 ár. Stofninn var í hámarki á Norðausturlandi vorin 1986 og 1998 (1. mynd). Áhrif veiðibanns 2003 og 2004 voru mikil áhrif á stofnbreytingar. Þannig dró verulega úr afföllum rjúpna friðunarárin og stofninn óx í kjölfarið og hámark var vorið 2005. Rjúpum fækkaði 2006 og 2007 en síðan óx stofninn og nýtt hámark var 2010, síðan fækkaði rjúpum allt til vors 2012 en talningar vorið 2013 sýndu að uppsveifla var hafin á ný. Þetta kom verulega á óvart þar sem fyrri fækkunarskeið hafa varað í 5 til 8 ár og búist var við næsta lágmarki 2015 til 2018. Þessi aukning sem hófst 2013

varir enn á Norðausturlandi en víðast hvar annars staðar er stofninn núna í kyrrstöðu eða á niðurleið. Miðað við reynslu síðustu ára er ljóst að rótækar breytingar hafa orðið á stofnvistfræði rjúpnar eftir 2003 og stofnsveiflan líkt og við þekktum hana er ekki lengur til staðar hvað sem síðar verður.

1. mynd. Niðurstöður karratalninga á sex svæðum á Norðausturlandi og í Hrísey á Eyjafirði, frá 1981–2015.

Mat á veiðipoli rjúpnastofnsins mun liggja fyrir í ágúst í kjölfar mælinga á varpárangri rjúpna nú í sumar. Jafnframt munu þá liggja fyrir útreikningar á afföllum rjúpna 2014 til 2015 og mat á veiði haustið 2014. Þegar þessi gögn eru tilbúin verður hægt að fjalla um mögulegar ástæður þess að stofninn er nú í vexti.

Nánari upplýsingar um ofanritað veitir Ólafur Karl Nielsen, okn@ni.is eða í sínum 5 900 500 og 843 9935.

Með kveðju,

Magnús Guðmundsson

Rjúpnatalningar 2015 – Yfirlit

Svæði	Hvernig talnið	Stærð	Úrtak 2015 (karrar séðir)	Karrar/ferkm		Munur (%)		
				2014	2015			
Suðvesturland		Vöxtur milli ára, meðaltal					-28%	
Reykjanes	Göngusnið	133 km	43	1,22	0,93	-24		
Heiðmörk	Reitatalning	4,8 ferkm	9	2,08	1,88	-10		
Ofan Reykjavíkur	Vegsnið	86,0 km	36	2,61	2,18	-16		
Ölfusvatn	Reitatalning	2,8 ferkm	10	6,07	3,57	-41		
Mosfellsheiði	Vegsnið	41,0 km	10	0,67	0,67	0		
Mosfellsheiði	Göngusnið	83,0 km	7	1,10	0,24	-78		
Hrafnagjá	Reitatalning	1,7 ferkm	1	0,00	0,59	-		
Vesturland		Vöxtur milli ára, meðaltal					-6%	
Hundastapi	Reitatalning	4,5 ferkm	5	1,33	1,11	-17		
Litli-Langidalur	Reitatalning	1,5 ferkm	2	2,67	1,33	-50		
Mýrar	Vegsnið	179,0 km	28	0,66	0,62	-6		
Dalir	Vegsnið	95,0 km	17	0,84	0,6	-29		
Dagverðarnes	Reitatalning	4,1 ferkm	12	1,71	2,93	71		
Vestfirðir		Vöxtur milli ára, meðaltal					-43%	
Reykhólar	Reitatalning	3,3 ferkm	27	9,39	8,18	-13		
Strandir-Djúp	Vegsnið	167,0 km	7	0,33	0,09	-73		
Norðvesturland		Vöxtur milli ára, meðaltal					+11%	
Vestur-Hún.	Vegsnið	197,0 km	53	1,23	0,83	-33		
Fitjárdalur	Göngusnið	80,0 km	26	2,52	1,43	-43		
Skagi	Vegsnið	114,0 km	35	0,50	1,03	106		
Hegranes	Vegsnið	29,0 km	22	2,00	3,16	58		
Utanverðunes	Reitatalning	5,3 ferkm	11	3,02	2,08	-31		
Norðausturland		Vöxtur milli ára, meðaltal					+39%	
Hrísey	Reitatalning	7,7 ferkm	97	11,56	12,59	9		
Krossanesborgir	Reitatalning	1,1 ferkm	21	21,82	19,09	-13		
Birningsstaðir	Reitatalning	5,7 ferkm	30	4,56	5,26	15		
Búrfellshraun	Reitatalning	2,5 ferkm	8	1,60	3,20	100		
Hafursstaðir	Reitatalning	8,0 ferkm	23	3,13	2,88	-8		
Hofstaðir	Reitatalning	4,5 ferkm	32	6,00	7,02	17		
Hóll	Reitatalning	2,4 ferkm	33	10,00	13,75	38		
Laxamýri	Reitatalning	3,7 ferkm	29	7,84	7,84	0		
Þistilfjörður	Vegsnið	27,0 km	74	6,36	7,72	21		
Bakkafjörður	Vegsnið	47,0 km	49	1,92	1,56	-19		
Slétta	Göngusnið	43,0 km	62	1,61	3,82	137		
Tjörnes	Vegsnið	36,0 km	94	7,11	7,87	11		
Slétta	Vegsnið	23,0 km	24	0,38	1,14	200		
Austurland		Vöxtur milli ára, meðaltal					-18%	
Jökulsárhlið	Reitatalning	4,5 ferkm	55	11,56	12,22	6		
Rangá	Reitatalning	6,5 ferkm	24	6,00	3,69	-38		
Hérað	Vegsnið	125,0 km	218	7,05	5,61	-20		
Suðausturland		Vöxtur milli ára, meðaltal					+1%	
Kvísker	Reitatalning	2,1 ferkm	10	4,76	4,76	0		
Skaftafell	Reitatalning	14,1 ferkm	42	2,91	2,98	2		
Suðurlandsundirlendi		Vöxtur milli ára, meðaltal					+18%	
Suðurland	Vegsnið	196 km	23	0,85	1,00	18		
Karrar alls			1308					
	Reitir	86	ferkm		Meðaltal	+7%		
	Snið	1701	km		Miðgildi	-6%		

